

ÅRSRUNDSKRIV FOR AVGIFT PÅ ELEKTRISK KRAFT 2023

1. januar 2023

Skattedirektoratet

Juridisk avdeling
Postboks 9200 Grønland
0134 OSLO
www.skatteetaten.no

Innhold

1	Innledning	4
1.1	Om Skattedirektoratets årsskriv	4
1.2	Hva er avgift på elektrisk kraft?	4
1.3	Hvilket regelverk gjelder?	4
2	Avgiftsplikt	4
2.1	Avgiftspliktens omfang	4
2.2	Når oppstår avgiftsplikten?	5
3	Avgiftsberegning	5
3.1	Avgiftsgrunnlaget	5
3.1.1	Fakturert kvantum	5
3.1.2	Akontoregninger	5
3.1.3	Overføringstap	5
3.1.4	Avgiftsendringer i perioden	5
3.1.5	Uttak til eget bruk (egenprodusert kraft)	6
3.1.6	Levering utenom måler	6
4	Redusert sats	6
4.1	Kraft som leveres til industri	6
4.2	Kraft som leveres til produksjon av fjernvarme	7
4.3	Kraft som leveres i tiltakssonen	7
4.4	Kraft som leveres til skip i næring	7
4.5	Kraft som leveres til produksjon eller omforming av energiprodukt	8
4.6	Avgrensning mot administrasjonsbygg	8
5	Fritak	8
5.1	Kraft produsert i energigjenvinningsanlegg	8
5.2	Kraft produsert i aggregat med generator som har mindre merkeytelse enn 100 kVA ("mikrokraftverk")	9
5.3	Kraft produsert i nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet	10
5.4	Kraft produsert i mottrykksanlegg	10
5.5	Kraft produsert i solceller og som brukes direkte av produsenten selv	10
5.6	Kraft som leveres til husholdninger og offentlig forvaltning i tiltakssonen	10
5.7	Kraft som leveres til NATO	10
5.8	Kraft som leveres til Den nordiske investeringsbank	11
5.9	Kraft som leveres til bestemte formål	11
5.10	Kraft som leveres til veksthusnæringen	12
5.11	Kraft som leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft	12
5.12	Kraft som leveres til bruk til fremdrift av skinnegående transportmiddel	12
6	Lempning av fastsatt avgift og dispensasjon fra avgiftsplikten	13

7	Avgiftsforvaltning mv.	13
7.1	Registrering	13
7.1.1	Registreringsplikt	13
7.1.2	Registreringssted	13
7.2	Avgiftsregnskap	13
7.3	Dokumentasjon	13
8	Skattemelding for særavgifter	14
9	Betaling, forfall, beløpsgrenser, renter og sikkerhetsstillelse	14
10	Oversikt over endringer	15
10.1	Endringer 1. januar 2023	15
10.1.1	Stortingets vedtak om avgift på elektrisk kraft	15
10.1.2	Forskrift om særavgifter	15
10.1.3	Skattedirektoratets årsskriv	15

1 Innledning

1.1 Om Skattedirektoratets årsrundskriv

Årsrundskriv for avgift på elektrisk kraft er utarbeidet av Skattedirektoratet, og gir en nærmere redegjørelse for relevante bestemmelser i særavgiftsregelverket.

Målgruppen for årsrundskrivet er skattemyndighetene og de avgiftspliktige, men det kan også ha interesse for andre som ønsker informasjon om regelverket.

Skattedirektoratets årsrundskriv for avgift på elektrisk kraft oppdateres årlig med de endringer Stortinget vedtar i forbindelse med statsbudsjettet. Årsrundskrivet oppdateres også i løpet av året hvis det er behov for det.

1.2 Hva er avgift på elektrisk kraft?

Det er avgift på all elektrisk kraft som leveres i Norge, også kraft som leveres uten vederlag og kraft som nettselskapet eller produsenten tar ut til eget bruk. Avgiften er i hovedsak fiskalt begrunnet, men bidrar også til å begrense energiforbruket. Det er redusert avgift for elektrisk kraft som leveres til industri- og bergverksproduksjon, til produksjon av fjernvarme, all næringsvirksomhet i enkelte kommuner i Troms og Finnmark fylke, til skip i næring og til produksjon eller omforming av energiprodukt. Det er fritak på kraft levert til blant annet visse kraftintensive prosesser, veksthusnæringen, fremdrift av skinnegående transportmiddel, og til husholdninger og offentlig forvaltning i enkelte kommuner i Troms og Finnmark fylke. Virksomhet som transporterer elektrisk kraft til forbruker eller som produserer elektrisk kraft, må registrere seg som avgiftspliktig virksomhet. Det er unntak fra registreringsplikten for produsenter som ikke har avgiftspliktig uttak.

1.3 Hvilket regelverk gjelder?

Dette årsrundskrivet omhandler i all hovedsak de materielle bestemmelsene som gjelder for avgift på elektrisk kraft. Dette er bestemmelsene i

- [Stortingets vedtak om avgift på elektrisk kraft](#) (stortingsvedtaket)
- [særavgiftsloven](#) (sal.)
- [forskrift om særavgifter](#) (saf.)

Enkelte steder er det også knyttet kommentarer til bestemmelser i

- [skatteforvaltningsloven](#) (sktfvl.)
- [skatteforvaltningsforskriften](#) (sktfvf.)
- [skattebetalingsloven](#) (sktbl.)
- [skattebetalingsforskriften](#) (sktbvf.)

For utfyllende kommentarer til skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven med tilhørende forskrifter, se [Skatteforvaltningshåndboken](#) og [Skattebetalingshåndboken](#). Vi gjør oppmerksom på at Skatteforvaltningshåndbokens omtale av bestemmelser som gjelder særavgift, ikke nødvendigvis er oppdatert med seneste endringer.

2 Avgiftsplikt

2.1 Avgiftspliktens omfang

([stortingsvedtaket § 1](#) og [saf. § 3-12-1](#))

Avgiften er lagt på elektrisk kraft som leveres til bruk her i landet, også uttak til eget bruk. Med "her i landet" forstås kraft som leveres eller forbrukes innenfor norsk territorium. Kraft som produseres på

fastlandet, men leveres på sokkelen vil ikke omfattes av avgiftsplikten, mens kraft som produseres på sokkelen og som blir levert på norsk territorium vil være avgiftspliktig på vanlig måte.¹

Avgiftsplikten omfatter det kvantum som leveres til forbrukeren og uttas til eget bruk, og ikke det kvantum som blir produsert. Som hovedregel gjelder plikten leveranser etter alle kontraktstyper. Avgiftsplikten omfatter også gratisleveranser av strøm.

2.2 Når oppstår avgiftsplikten?

([saf. § 3-12-2](#))

Avgiftsplikten oppstår ved levering av elektrisk kraft til forbruker og ved uttak til eget bruk hos nettselskap, transportør eller produsent.

3 Avgiftsberegning

3.1 Avgiftsgrunnlaget

([saf. § 3-12-3](#))

3.1.1 Fakturert kvantum

Avgiftspliktig er det kvantum kWh som leveres/faktureres i kvartalet. Det er uten betydning hvilken spenning kraften leveres i. Avgiften kan ikke faktureres i et senere kvartal enn det kvartal vederlaget for levert elektrisk kraft faktureres i.

3.1.2 Akontoregninger

Hvis fakturering skjer på forskudd for del(er) av avlesningsperioden (akontoutskriving), skal det beregnes skjønnsmessig avgift. Beregningen kan ta utgangspunkt i foregående års beregnede el-avgift, som justeres med den prosentvise økning (minking) i avgiftssatsen for etterfølgende år.

Hvis utskrevet akontobeløp er endret som følge av forventet endring i salget, skal akontobeløpet for avgiften endres tilsvarende. Avgiften må stå i forhold til akontobeløpets størrelse og innbetales innen fristen etter utløpet av det kvartal faktura er sendt.

3.1.3 Overføringstap

Overføringstap som skjer før leveringsstedet, er ikke avgiftspliktig. For å finne det leverte kvantum kan det, avhengig av hvor måleren er plassert, gjøres tillegg eller fradrag i det målte antall kWh. Det kan imidlertid ikke gjøres fradrag i det kvantum som kraftleverandøren beregner sitt vederlag av. Det gis ikke refusjon for linje- og trafotap hos mottaker av strømmen.

Leverandører av elektrisk kraft kan holde dokumentert linje- og trafotap utenfor avgiftsgrunnlaget for eget forbruk. Registrerte leverandører av elektrisk kraft som også kjøper slik kraft med avgift fra andre produsenter, kan holde dokumentert linje- og trafotap utenfor avgiftsgrunnlaget.

3.1.4 Avgiftsendringer i perioden

Ved avgiftsendringer som finner sted i en avlesningsperiode, skal det beregnes avgift for perioden ut fra forholdsmessig fordeling av det avgiftspliktige kvantum etter de tidligere og de nye bestemmelser.

Den fordelingsmetode som kraftverket benytter ved endring av strømprisen, kan også benyttes til å fordele avgiften.

¹ Se [prinsipputtalelse](#) avgitt av Skattedirektoratet 21. mars 2018.

3.1.5 Uttak til eget bruk (egenprodusert kraft)

Som egenprodusert kraft anses kraft produsert i anlegg som forbrukeren helt ut eier, eller den kraftkvote som tilfaller denne som deltaker i et sameie som produserer kraften. Avgiftsplikten knytter seg her til forbrukt kvantum. Dersom den elektriske kraften ikke blir målt, kan nettselskapets begrunnede anslag over uttaket legges til grunn.

3.1.6 Levering utenom måler

Det skal beregnes avgift av 6 000 kWh per år for hver kWh fast abonnement ved levering av elektrisk kraft etter bestilt effekt under tariffene H1 og H2 uten måling av uttatte kWh.

Ved levering av elektrisk kraft utenom måler til gate- og veibelysning, fastsettes avgiften etter en brenntid på 4 000 timer, med mindre en annen brenntid kan dokumenteres på et holdbart teknisk grunnlag. Avgift av overforbruk må betales i tillegg.

For andre kraftleveranser som ikke går over måler, vil skattekontoret som alminnelig ordning godta vedkommende nettselskaps anslag over levering som grunnlag for avgiftsberegningen. I tilfelle må saken forelegges direktoratet.

4 Redusert sats

4.1 Kraft som leveres til industri

([stortingsvedtaket § 1](#) annet ledd bokstav a, [saf. § 3-12-4](#), [§ 3-12-10](#), [§ 3-12-11](#) og [§ 2-9](#))

Ordningen er hovedsakelig basert på en avgrensning i henhold til Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering. Både fordi næringskoden kan være basert på opplysninger som er foreldet og fordi det av forskjellige årsaker er oppstått feil med hensyn til klassifiseringen, kan det være avvik mellom klassifiseringen og faktisk virksomhet.

Alle virksomheter som er registrert i en næringsundergruppe som gir rett til redusert sats etter [saf. § 3-12-4](#), skal belastes redusert sats uansett om de rent faktisk driver annen type virksomhet som ikke omfattes av disse næringsundergruppene. Dersom noen virksomheter er registrert i næringsundergrupper som gir rett til redusert sats på uriktige premisser, skal det sendes melding om korrekt virksomhet til Enhetsregisteret.

Dersom noen virksomheter mener de har virksomhet som medfører at de skal registreres i en næringsundergruppe som gir rett til redusert sats, bør de sende endringsmelding til Enhetsregisteret. Ved endring vil virksomheten motta utskrift om ny gruppering. Denne utskriften må fremlegges for nettselskapet før virksomheten kan faktureres med redusert avgiftssats.

Når en abonnent har flere typer virksomheter med forskjellige avgiftssatser, må det foretas en fordeling av forbruket. Det samme gjelder de tilfeller hvor abonnementet omfatter både industri/bergverk og administrasjonsbygg / privat husholdning. Abonnenten må selv gi nettselskapet de nødvendige opplysninger om fordelingen dersom kraft med forskjellig avgiftsmessig status leveres over samme måler.

Det gis ikke refusjon av avgift tilbake i tid ved endring av registrert næringsundergruppe.

Virksomheter som kan få kraft levert med redusert sats, skal nyte godt av den reduserte satsen uavhengig av abonnementsforhold. Disse er berettiget til redusert sats, uavhengig av om de faktureres direkte ved eget abonnement eller om de er en del av for eksempel en næringspark hvor det faktureres samlet for hele området. Dette gjelder også andre virksomheter som kan få kraft med redusert sats eller er fritatt for avgift.

Den enkelte virksomhet må selv sørge for at nettselskapet tar hensyn til brukerens faktiske registreringsforhold ved beregning/fakturering av avgift. I de tilfeller virksomheten ikke har egen måler, må det foretas en fordeling av forbruket. Abonnementen må i den forbindelse gi nettselskapet de nødvendige opplysninger om fordelingen.

Adgangen til å motta elektrisk kraft med redusert avgiftssats omfatter ikke leveranser til administrasjonsbygg (se nærmere omtale i punkt 4.6).

4.2 Kraft som leveres til produksjon av fjernvarme

([stortingsvedtaket § 1](#) annet ledd bokstav a, [saf. § 3-12-5](#), [§ 3-12-10](#), [§ 3-12-11](#) og [§ 2-9](#))

Saf. § 3-12-5 oppstiller konkrete krav knyttet til næringsundergruppe (evt. konsesjon), kunde og brenselstype. Det fremgår blant annet av bestemmelsen at bedriften, bortsett fra i en oppbyggingsperiode på tre år, må bruke minst 50 prosent avfall, bioenergi, spillvarme og/eller varmepumper som energikilde. Begrepet "bedriften" skal i denne sammenheng forstås som den juridiske personen som bedriver fjernvarmeproduksjon, sett under ett.² Dette innebærer eksempelvis at dersom et aksjeselskap produserer fjernvarme i Oslo, Stavanger, Bergen og Bodø, skal 50-prosentkravet beregnes for fjernvarmeproduksjonen som selskapet har i disse fire byene samlet sett, og ikke for det enkelte fjernvarmenett for seg.

Kravet om minst 50 prosent avfall, bioenergi, spillvarme og/eller varmepumper tar høyde for at behovet for alternative energikilder kan variere over tid. Vurderingen av om kravet er oppfylt gjøres samlet for kalenderåret.

Treårsfristen innebærer at bedriften gis rett til redusert sats selv om 50 prosent-kravet ikke er oppfylt i en oppbyggingsperiode på inntil tre år. Dette gir bedriften en oppfordring til å komme raskt over på alternative energikilder, hvilket er tilsiktet fra Stortingets side, samtidig som bedriften får en viss tid til å bygge infrastruktur samt skaffe kundegrunnlag. Treårsfristen skal regnes fra dato for første varmelevering til kunde, det vil si til forbruker utenfor egen næringsvirksomhet. Dette gjelder uavhengig av fra hvilken av selskapets varmesentraler eller i hvilket av selskapets nett første levering skjer, jf. den nevnte forståelsen av bedriftsbegrepet ovenfor. Det gis ikke rett til redusert sats før treårsfristen begynner å løpe. Det er ikke en forutsetning for redusert sats i oppbyggingsperioden at bedriften senere oppfyller vilkåret med hensyn til energikilde.

Den reduserte satsen gjelder ikke kraft til produksjon av fjernkjøling.

4.3 Kraft som leveres i tiltakssonen

([stortingsvedtaket § 1](#) annet ledd bokstav b)

Det er redusert sats for kraft som leveres i tiltakssonen. Med tiltakssonen menes Troms og Finnmark fylke, med unntak av kommunene Balsfjord, Bardu, Dyrøy, Gratangen, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Lavangen, Målselv, Salangen, Senja, Sørreisa, Tjeldsund og Tromsø.

Leveranser til husholdninger og offentlig forvaltning i tiltakssonen er helt fritatt for avgift, se egen omtale i [punkt 5.6](#).

4.4 Kraft som leveres til skip i næring

([stortingsvedtaket § 1](#) annet ledd bokstav c, [saf. § 3-12-7](#), [§ 3-12-10](#) og [§ 3-12-11](#))

Ordningen gjelder levering av elektrisk kraft til bruk om bord i skip i næring. Boreskip og borerigger anses også som skip i denne sammenheng. Som skip i næring anses ikke skip i opplag, skip som

² Se [prinsipputtalelse](#) avgitt av Skattedirektoratet 9. september 2019.

varig er tatt ut av fart, skip brukt til bosted, hotell, kontor, verksted, lager, eller som er under reparasjon, ombygging eller er satt i dokk eller lignende. Avgrensingen omfatter ikke reparasjoner for skip som ligger til kai, når skipet er ment å fortsette farten. Skipet må fremlegge egenerklæring som viser mengde kraft som er levert med redusert sats til skip i næring og opplysninger om skipets navn og kjennemerke. Generelle erklæringer kan gis av rederiet.

4.5 Kraft som leveres til produksjon eller omforming av energiprodukt

([stortingsvedtaket § 1](#) annet ledd bokstav d, [saf. § 2-9](#), [§ 3-12-8](#), [§ 3-12-10](#) og [§ 3-12-11](#))

Ordningen gjelder levering av elektrisk kraft til virksomheter som driver med produksjon eller omforming av energiprodukter. Den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen. De konkrete energiprodukter som omfattes av den reduserte satsen er angitt med henvisninger til posisjoner i tolltariffen i saf. § 3-12-8.

4.6 Avgrensning mot administrasjonsbygg

([saf. § 3-12-9](#))

Avgiftslettelsen for industrien mv. avgrenses i saf. § 3-12-9. Det følger av denne bestemmelsen at det ikke gis fritak eller redusert sats for elektrisk kraft levert til administrasjonsbygg. Som administrasjonsbygg anses bygg hvor arealet knyttet til administrasjon utgjør 80 prosent eller mer av byggets totale areal. Dette gjelder selv om selskapet er registrert med en næringskode som i utgangspunktet gir krav på redusert sats.

Avgrensningene mot administrasjonsbygg må leses i lys av stortingsvedtaket § 1 annet ledd bokstav a siste punktum, hvor det heter at den reduserte satsen omfatter elektrisk kraft som benyttes i forbindelse med selve produksjonsprosessen. Begrepet "administrasjonsbygg" gir en positiv avgrensning av unntaket i § 3-12-9, og en negativ avgrensning av kraft som benyttes i produksjonsprosessen.³ Direktoratet legger til grunn at ved tolkningen av ordlyden "knyttet til administrasjon" må en naturlig forståelse av begrepet legges til grunn. Begrepet vil etter direktoratets syn omfatte ledelse, regnskap, økonomi- og eiendomsforvaltning, kapitalforvaltning, informasjonsavdelinger, personalavdelinger, IT-avdelinger, markedsføring, salg og resepsjoner, men også blant annet fjernvarelager og avishus uten eget trykkeri.

Hvis bedriften består av flere bygg, skal hvert av bedriftens bygg vurderes for seg. Dersom bedriften disponerer deler av et bygg, er det de arealene som bedriften disponerer som skal vurderes. Hva resten av bygget benyttes til holdes utenfor vurderingen. En liten produksjonsbedrift mister for eksempel ikke retten til å få kraft med redusert sats bare fordi de holder til i samme bygg som et stort revisorfirma.

5 Fritak

5.1 Kraft produsert i energigjenvinningsanlegg

([stortingsvedtaket § 2](#) bokstav a, [saf. § 3-12-2](#) annet ledd og [§ 3-12-12](#))

Anlegg som av kompetent myndighet (Miljødirektoratet eller Norges vassdrags- og energidirektorat) anses å være energigjenvinningsanlegg, har avgiftsfritak for all elektrisk kraft som produseres i anlegget, uavhengig av om kraften forbrukes i anlegget eller selges. Ved salg er kraftleveransen kun avgiftsfri i første ledd. Dersom mottakeren (for eksempel et nettselskap) videreselger kraften, oppstår avgiftsplikten på vanlig måte.

³ Se også dom avsagt av Borgarting lagmannsrett 22. juni 2015, [LB-2014-116350](#) (krever innlogging).

Dokumentasjon (innvilget konsesjon eller skriftlig uttalelse) fra kompetent myndighet som viser at anlegget er å anse som energigjenvinningsanlegg, samt annen dokumentasjon som er nødvendig for å dokumentere at vilkårene for fritak er oppfylt, må kunne fremlegges, jf. saf. § 2-8.

Hvis produsenten av gjenvinningskraft ikke benytter kraften selv, er det en forutsetning for avgiftsfritak at det foreligger avtale med sluttbruker om levering av gjenvinningskraften. Normalt vil produksjon av gjenvinningskraft være konstant gjennom året, mens sluttbrukers behov vil variere. Dette kan medføre underproduksjon av gjenvinningskraft i vinterhalvåret, og overproduksjon i sommerhalvåret. Avgiftsmyndighetene aksepterer likevel at det gis avgiftsfritak for ordinær kraft levert til sluttbruker i perioder med underproduksjon for å kunne oppfylle avtalen om levering av gjenvinningskraft. Forutsetningen for denne ordningen, er at kraftunderskuddet i perioder med underproduksjon, oppveies av overproduksjonen i de andre periodene, slik at det for året sett under ett, leveres samme mengde kraft som det produseres i energigjenvinningsanlegget. Dersom mengden levert kraft i løpet av et kalenderår overstiger mengden faktisk produsert kraft i energigjenvinningsanlegget, skal det overskytende føres opp med avgift i skattemeldingen for siste kvartal det aktuelle kalenderåret. Det er avgiftssatsen per 31. desember som skal legges til grunn ved fastsetting av avgift på den overskytende kraften.

5.2 Kraft produsert i aggregat med generator som har mindre merkeytelse enn 100 kVA ("mikrokraftverk")

([stortingsvedtaket § 2](#) bokstav b og [saf. § 3-12-12](#))

Avgiftsfritaket omfatter både produsentens uttak til eget bruk og vedkommendes salg/ leveranser til andre.

Egenprodusert kraft ut over produsentens eget kraftbehov kan avhendes avgiftsfritt i første ledd, det vil si når den egenproduserte kraften selges eller gis bort direkte fra mikrokraftverket. Dette betyr at et eventuelt salg må foregå direkte fra mikrokraftverket til sluttbruker. Mikrokraftverkets eier skal utferdige faktura for det aktuelle kvantum, og må enten føre kraften fram til sluttbruker i eget nett eller leie nett av andre.

Det er kun det kvantum som faktisk er produsert i mikrokraftverket, som kan leveres avgiftsfritt. Kraft som evt. er kjøpt/mottatt fra andre, er ikke omfattet av avgiftsfritaket. Nettselskapet kan kun fakturere kunden uten avgift for den mengde kraft som faktisk er produsert uten avgift. Produsenten må overfor nettselskapet kunne dokumentere hvilke kraftkvanta som henholdsvis er produsert i eget mikrokraftverk og kjøpt/mottatt fra andre.

Hver generator vurderes separat. Så lenge hver enkelt generator har mindre merkeytelse enn 100 kVA er det uten betydning om samlet merkeytelse for flere generatorer til sammen overstiger 100 kVA. Er merkeytelsen for en generator 100 kVA eller mer, blir hele produksjonen avgiftspliktig.

For de tilfeller hvor anleggets merkeytelse er oppgitt i kW, vil det være nødvendig å regne oppgitt ytelse om til kVA. Dette beregnes på følgende måte:

For kraft produsert i anlegg med likestrømsaggregat blir omregningsfaktoren 1. Det vil si at oppgitte kW vil være det samme i kVA. Et anlegg som for eksempel er oppgitt med merkeytelse 100 kW, vil i avgiftsmessig sammenheng bli regnet som å ha en merkeytelse på 100 kVA.

I slike tilfeller vil hele produksjonen være avgiftspliktig, ettersom grensen går ved anlegg med "merkeytelse mindre enn 100 kVA".

I forhold til kraft produsert i aggregat med vekselstrømkrets, må generatorens oppgitte effekt i kW divideres med en effektfaktor – cosinus ϕ (phi) – som i gjennomsnitt er satt til 0,8. Hvis et slikt anlegg

eksempelvis er merket med 90 kW, vil anlegget bli regnet som å ha en merkeytelse på 112,5 kVA. Produksjonen vil i så fall ikke være fritatt for avgift i henhold til stortingsvedtaket § 2 bokstav b.

5.3 Kraft produsert i nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet

([stortingsvedtaket § 2](#) bokstav c)

Det gis fritak for kraft produsert i nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet.

5.4 Kraft produsert i mottrykksanlegg

([stortingsvedtaket § 2](#) bokstav d)

Det gis fritak for kraft produsert i mottrykksanlegg. Fritaket omfatter bare kraft som blir brukt i produksjonsbedriften.

5.5 Kraft produsert i solceller og som brukes direkte av produsenten selv

([stortingsvedtaket § 2](#) bokstav e og [saf. § 3-12-17](#))

Avgiftsfritaket gjelder kraft som er produsert i solceller og brukes direkte av produsenten selv. Med "brukes direkte" menes kraft produsert i egne anlegg og hvor kraften som forbrukes går direkte via internt ledningsnett fra anlegget til forbrukerens bygninger(er).

Produsenter som leverer kraften ut på det ordinære ledningsnettet, og deretter får levert kraft tilbake via nettselskapet vil ikke omfattes av fritaket, da dette ikke vil anses som direkte levering.

5.6 Kraft som leveres til husholdninger og offentlig forvaltning i tiltakssonen

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav a)

Leveranser til husholdninger og offentlig forvaltning i tiltakssonen er helt fritatt for avgift. Med tiltakssonen menes Troms og Finnmark fylke, med unntak av kommunene Balsfjord, Bardu, Dyrøy, Gratangen, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Lavangen, Målselv, Salangen, Senja, Sørreisa, Tjeldsund og Tromsø. Begrepet husholdning omfatter blant annet eneboliger, leiligheter, hybler, og fritidsboliger, herunder hytter, setrer, koier og lignende. Forbruk i uthus, uteplasser, garasjer, fellesvaskeri og andre fellestjenester og fellesanlegg knyttet til slike husholdninger er også avgiftsfri. Begrepet husholdning skal også omfatte aldershjem, barnehjem, daginstitusjoner for barn samt fellesanlegg i/for slike bygg.

Leveranser i tiltakssonen som ikke er omfattet av fritaket, har redusert sats, se egen omtale i [punkt 4.3](#).

5.7 Kraft som leveres til NATO

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav b og [saf. § 4-9-1](#))

Norge har gjennom en rekke traktater, avtaler og protokoller forpliktet seg til å fritta NATO-styrker mv. for særavgift.^{4, 5, 6, 7, 8, 9} Fritaket omfatter varer til bruk for utenlandske NATO-styrker og styrker som er med i Partnerskap for fred, NATOs hovedkvarter i Norge og personer tilknyttet NATO. Dette omfatter også utenlandske styrker som ikke er medlem av NATO eller med i Partnerskap for fred, men som deltar i øvelse mv. som er godkjent av norsk militær myndighet og som er eller blir underlagt NATO-kommando.

5.8 Kraft som leveres til Den nordiske investeringsbank

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav c og [saf. § 4-9-2](#))

Det følger av saf. § 4-9-2 at det gis fritak for avgift på varer til bruk for internasjonale organisasjoner. Fritaket gjelder kun organisasjoner som er nevnt i stortingsvedtaket. For elektrisk kraft gis det avgiftsfritak for Den nordiske investeringsbanken, jf. stortingsvedtaket § 3 bokstav c.

5.9 Kraft som leveres til bestemte formål

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav d og [saf. § 3-12-13](#))

Stortingsvedtaket § 3 bokstav d gir fullt avgiftsfritak for elektrisk kraft som benyttes i de prosessene som gjøres ved kjemisk reduksjon eller i elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser. Disse fritakene er samsvarende med fritakene i EUs energiskattedirektiv¹⁰, og fritaket gjelder kun leveranser til disse bestemte prosessene.¹¹

Dette innebærer at det kan være virksomheter hvor det skal faktureres med nullsats, redusert sats på kraft levert til andre produksjonsprosesser og full sats på leveranser til administrasjonsbygg. I henhold til saf. § 3-12-19, jf. § 3-12-13, kan disse leveransene, etter mottatt dokumentasjon, faktureres med riktig avgiftssats direkte.

Metallurgiske prosesser består i utvinning og behandling av metall. Mineralogiske prosesser er tilvirkning av ikke-metallholdige mineralprodukter. Med mineralogiske prosesser menes de prosesser som faller inn under næringskode 23 i Statistisk sentralbyrås standard for næringsgruppering.¹² Det er imidlertid ikke noe vilkår at virksomheten er registrert med næringskode 23 for å ha krav på fritaket. Det vil være tilstrekkelig at virksomheten driver prosesser som hører inn under næringsgruppe 23. Eksempler på mineralogiske prosesser er tilvirkning av sement, betong, kalk, glass, mineralull, keramikk, ekspanderende leire og teglstein.

Det er bare elektrisk kraft som benyttes i en av de oppramsede produksjonsprosessene, som omfattes av fritaket. Dette innebærer at elektrisk kraft som brukes til andre formål ikke omfattes. Dette har støtte i en dom fra EU-domstolen som drøfter avgrensningen av hva som skal anses som produksjonsprosesser knyttet til kjemisk reduksjon.¹³ Spørsmålet i saken var om elektrisitet som brukes til drift av

⁴ [Traktat for det nordatlantiske området](#).

⁵ [Avtale mellom partene i Traktat for det nordatlantiske område om status for deres styrker](#).

⁶ [Avtale om status for Den nordatlantiske traktats organisasjon, de nasjonale representanter og den internasjonale stab](#).

⁷ [Protokoll om status for internasjonale hovedkvarter opprettet i henhold til Traktat for det nordatlantiske område](#).

⁸ [Avtale mellom de stater som er parter i Traktat for det nordatlantiske område og de øvrige deltakerstater i Partnerskap for fred, om status for deres styrker](#).

⁹ [Tilleggsavtale mellom Norge og Det øverste allierte hovedkvarteret for transformasjon og Det øverste hovedkvarteret for de allierte styrker i Europa om de særlige vilkår som gjelder for opprettelse og drift av internasjonale militære hovedkvarterer på norsk territorium](#).

¹⁰ Rådets direktiv 2003/96/EF.

¹¹ Se [St.prp. nr. 1 \(2007-2008\) Skatte-, avgifts- og tollvedtak](#) punkt 3.7.

¹² Se [prinsipputtalelse](#) avgitt av Skattedirektoratet 6. mai 2019.

¹³ Se dom avsagt av EU-domstolen 7. september 2017, sak [C-465/15](#).

turboblåsere (vifter) som er beregnet til å komprimere luften som senere brukes i en ovn i prosessen med å produsere råjern ved kjemisk reduksjon av jernmalm, er å anse som "strøm som hovedsakelig brukes til kjemisk reduksjon", jf. energiskattedirektivet artikkel 2 nr. 4 bokstav b tredje strekpunkt. Retten kom etter en konkret vurdering til at strøm brukt til viftene ikke kunne anses som hovedsakelig å brukes i forbindelse med kjemisk reduksjon. Selv om dommen omhandler kjemisk reduksjon, så vil den kunne ha overføringsverdi for forståelsen av de øvrige prosessene i fritaket, da retten her konkret går inn og vurderer de enkelte deler av prosessene. Den gir således uttrykk for at produksjonskjeden ikke skal sees under ett for å oppnå fritak, men at fritaket kun knytter seg til de deler av produksjonen som er å anse som en kjemisk reduksjon mv.

5.10 Kraft som leveres til veksthusnæringen

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav e og [saf. § 3-12-14](#))

Fritaket gis til veksthus som har elektrisk varmeanlegg. I henhold til saf. § 3-12-18, jf. § 3-12-14 og § 3-12-19 bokstav c, kan disse faktureres uten avgift ved fremleggelse av egenerklæring om at de har veksthus med elektrisk varmeanlegg. Erklæringen skal være forevist nettselskapet på leveringstidspunktet, og må dekke det tidsrom som den elektriske kraften leveres i.

5.11 Kraft som leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav f og [saf. § 3-12-1](#))

Fritaket omfatter kun kraft til tiltak som har en direkte teknisk sammenheng med produksjon, eller som rent teknisk er nødvendig for å opprettholde produksjon.

Kraft til følgende formål er fritatt for avgift:

- til drift av magnetiseringsmaskiner for de generatorer som har separat magnetisering
- til pumping av vann til ovenforliggende magasiner
- til dekning av transformator- og overføringstap
- til nødvendig lys og oppvarming av kraftomformer- og transformatorstasjoner med funksjonell tilknytning til selve produksjonen, men ikke til stasjoner i fordelingsnettet
- til lys og oppvarming i maskinsal, kontrollrom, verksted, koplingsanlegg, lukehus, luker og grunder, hjelpeanlegg til kjøling, ventilasjon, måling og luftfukting.
- til turbinkonstruksjoner – herunder vridning av turbinblad og turbin-hub (pitch og yaw), hvilerotasjon, oppvarming av girolje, nødvendig lys, kjøling, oppvarming, ventilasjon, luftavfukting, kommunikasjon, av- og anti-ising.

Avgiftsfritak skal dokumenteres med relevant dokumentasjon overfor nettselskapet før levering uten avgift, jf. saf. § 3-12-18. Dersom kraftleveransene delvis er fritaksberettiget og delvis er avgiftspliktig, må det legges frem en erklæring hvor fordelingen av forbruket fremkommer.

Kraft brukt for å ivareta evnen til å produsere kraft er omfattet av fritaket. Dersom f.eks. et vindkraftverk mottar kraft i kortvarige perioder fordi vindturbinene står, vil dette likevel omfattes av avgiftsfritaket for de formålene som er nevnt over. Rene reservekraftverk som normalt ikke produserer kraft omfattes ikke fra fritaket.

Se også Skattedirektoratets uttalelse om forståelsen av saf. § 3-12-1 tredje ledd, om fordeling.¹⁴

5.12 Kraft som leveres til bruk til fremdrift av skinnegående transportmiddel

¹⁴ Se [prinsipputtalelse](#) avgitt av Skattedirektoratet 12. oktober 2020.

([stortingsvedtaket § 3](#) bokstav g og [saf. § 3-12-16](#))

Elektrisk kraft som leveres til bruk til framdrift av tog eller annet skinnegående transportmiddel er fritatt for avgift. Fritaket omfatter også trolleybusser. Kraft som leveres til oppvarming og belysning i slike transportmidler er også fritatt for avgift.

6 Lempning av fastsatt avgift og dispensasjon fra avgiftsplikten

([sktfvl. § 9-9](#), og [stortingsvedtaket § 5](#))

Fastsatt avgift skal som den klare hovedregel betales, enten det skjer frivillig eller gjennom tvangsinnkreving. Skattemyndighetene kan likevel gi utsettelse med betaling av et krav eller sette ned et krav helt eller delvis (lempning) hvis det av særlige grunner knyttet til fastsettingen virker særlig urimelig å fastholde hele kravet, jf. sktfvl. § 9-9. Bestemmelsen skal dekke tilfeller hvor regelverket i det spesielle enkelttilfellet gir en utilsiktet virkning.

Vilkårene for lempning er strenge, og lempningsadgangen er som følge av dette snever. Hvert tilfelle må vurderes konkret. Vurderingen er knyttet til de utilsiktede virkningene av regelverket, og ikke til forhold ved den avgiftspliktiges situasjon. Økonomiske, sosiale, helsemessige eller lignende forhold skal følgelig ikke tillegges vekt ved vurderingen. Dette er også lagt til grunn i fast praksis. Du kan lese mer om dette i [Skatteforvaltningshåndboken](#).

Lempning etter sktfvl. § 9-9 kommer som hovedregel bare til anvendelse etter at et avgiftskrav er fastsatt. Dispensasjonsbestemmelsene i stortingsvedtakene kan benyttes i saker der det søkes om dispensasjon i forkant av fastsettingen. Vilkår og vurderingstema er i hovedsak de samme som etter sktfvl. § 9-9.

7 Avgiftsforvaltning mv.

7.1 Registrering

7.1.1 Registreringsplikt

([saf. § 5-1](#) bokstav a og d)

Virksomheter som transporterer elektrisk kraft til forbruker skal registreres for avgiften. Produsenter av elektrisk kraft skal også registreres for avgiften, med unntak av mikrokraftverk, energigjenvinningsanlegg som leverer kraft direkte til sluttbruker, produsenter som ikke har avgiftspliktig uttak og produsenter av kraft fra solceller som bruker all solkraften direkte selv.

7.1.2 Registreringssted

([saf. § 5-4](#))

Registrering skal skje ved skattekontoret.

7.2 Avgiftsregnskap

([saf. § 5-8](#))

Registrerte virksomheter skal føre avgiftsregnskap, jf. saf. § 5-8 første ledd. Kravene til regnskap i saf. § 5-8 må leses i sammenheng med kravene til dokumentasjon for fritak ved avgiftsfrie leveranser av elektrisk kraft og leveranser med redusert sats, jf. den generelle bestemmelsen i saf. § 2-8, og de spesielle bestemmelsene i saf. kapittel 3-12.

7.3 Dokumentasjon

([saf. § 3-12-11](#) og [§ 3-12-19](#))

Nettselskapene må innhente dokumentasjon før de leverer kraft med redusert sats eller uten fakturering av avgift. Dette følger av saf. § 3-12-10 første ledd og § 3-12-18 første ledd.

Utgangspunktet er at alle leveranser med fritak og redusert sats skal dokumenteres og at innhentet dokumentasjon må ikke være eldre enn ett år. De nærmere kravene til dokumentasjon fremgår av saf. § 3-12-11 og § 3-12-19.

Følgen av manglende dokumentasjon eller endrede forutsetninger

Dersom nettselskapet ikke mottar dokumentasjon før levering av kraft, skal det fastsettes full avgift.

Dersom en virksomhet har mottatt leveranser av kraft mot erklæring, men vilkårene for fritak / redusert sats senere viser seg å ikke være oppfylt, plikter virksomheten å gi beskjed til nettselskapet. Nettselskapet må fakturere full avgift og sende endringsmelding til Skatteetaten, jf. sktfvl. § 8-1.

8 Skattemelding for særavgifter

([sktfvl. § 8-4](#) samt [sktfvl. § 8-4-1](#) første ledd og [§ 8-4-2](#) annet ledd)

Registrerte avgiftspliktige virksomheter skal levere skattemelding for særavgifter med opplysninger som har betydning for fastsetting av avgift på elektrisk kraft.

Skattemelding for særavgifter skal leveres selv om det ikke skal oppkreves avgift for perioden.

Skattleggingsperioden for avgift på elektrisk kraft er kvartalsvis. Skattemelding for særavgifter skal leveres innen en måned og 18 dager etter utløpet av den skattleggingsperioden faktura er sendt eller levering eller uttak uten faktura er foretatt.

Bestemmelsene om skattemelding for særavgifter er nærmere omtalt i [Skatteforvaltningshåndboken](#).

Skattemelding for særavgifter leveres i systemet Elsær 2.0 (via Altinn). På Skatteetatens nettsider finner du informasjon om hvordan du [registrerer virksomhet som særavgiftspliktig](#), hvordan du [rapporterer særavgifter](#), samt oversikt over avgiftskoder i [kodeveileder for særavgifter](#).

9 Betaling, forfall, beløpsgrenser, renter og sikkerhetsstillelse

Sktbl. kapittel 9 har regler om betalingsmåter og hva som anses som rettidig betaling. Betaling omtales i [Skattebetalingshåndboken kapittel 9](#).

Sktbl. kapittel 10 har regler om forfall. Forfall omtales i [Skattebetalingshåndboken kapittel 10](#).

Det er fastsatt beløpsgrenser for betaling og tilbakebetaling av krav. Beløpsgrenser omtales i [Skattebetalingshåndboken kapittel 10-4](#).

Sktbl. kapittel 11 har regler om renter. Renter omtales i [Skattebetalingshåndboken kapittel 11](#).

Sktbl. § 14-21 annet ledd angir at skattekontoret ved registrering eller senere, kan kreve at virksomheten stiller sikkerhet for fremtidig skyldig avgift. Sikkerhetsstillelse omtales i [Skattebetalingshåndboken kapittel 14-21](#).

10 Oversikt over endringer

10.1 Endringer 1. januar 2023

10.1.1 Stortingets vedtak om avgift på elektrisk kraft

- § 1: Satsendringer.
- § 1 annet ledd bokstav c om datasentre er opphevet.

10.1.2 Forskrift om særavgifter

- § 2-9 om avgiftsfritak i samsvar med gruppeunntaksforordningen er oppdatert.
- § 3-12-6 om redusert sats for datasentre er opphevet.

10.1.3 Skattedirektoratets årsrundskriv

- Tidligere punkt 4.4 er tatt ut da datasentre ikke lenger skal ha redusert sats.
- Nytt punkt om kraft produsert i nødstrømsaggregat når den normale elektrisitetsforsyning har sviktet (punkt 5.3).
- Omtalen av fritaket for kraft som leveres til NATO er endret (punkt 5.7).
- Omtalen av fritaket for kraft som leveres i direkte sammenheng med produksjon av elektrisk kraft er endret (punkt 5.11).
- Redaksjonelle endringer.